

Կ'իջնէ մեքնելով գիշերային հով
 Ծըխանին անձուկ կողերէն ի վայր.
 Ու գնայ կիսավառ խանձող փայտին քով՝
 Արծարծել թեզք ըզբոցն հոգեվար:

Բոցն այն դողդոջուն՝ մի կեղծ պար բըռնած՝
 Ծըփուն բազմոցաց շուրջը ման կու գայ.
 Եւ պատին վերայ կանգնած իւր դիմաց
 Կը կերպարանէ ըստուերներ հըսկայ:

Նըստած եմ լըռիկ. և զոր օրինակ
 Մամուապատ ժայռի ծոցին մէջ խաւար
 Յուշիկ և հընչուն և միշտ՝ շարունակ
 Շիթ մի հարուածէ զփոս ծիրանաքար,

Այսպէս կ'իմանամ՝ որ մըշտատատան
 Ճօճանակին այդ անդուլ ձայնին հետ՝
 Ընկնի գահավէժ ու կորչի վայրկեան
 Ժամանակին խոր վըհին մէջ անհետ:

Մինչ մանուկ էի, այս սենեկիս մէջ
 Եւս ուրախ ձայներ կը լըսէի ես,
 Երբ շուրջ հայրենի կրակնոցին անշէջ
 Նըստէինք ձըմնոն իբր ի մեծ հանգէս:

Բայց զանոյշ շըրթներ յաւէտ փակեց մահ.
 Իսկ հաւատարիմդ իմ, ո՞վ դու պըղինձ,
 Դու բնաւ չես լըռեր. և հընչմամբդ անմահ
 Խուսափուկ ժամերն յիշեցունես ինձ:

Եւ կ'իմացունես ցերեկ ու գիշեր,
 Զի թէպէտ իրենց գըլուխներն ի քուն
 Կախեն կենդանիք, սակայն չեն նընջեր
 Երբէք տիեզերք՝ և ոչ կանգ առնուն:

Ի՞նչ եմ, ի՞նչ եղայ. իջած կենցաղոյս
 Զառիկողէն վայր, ժամ մ'անցաւ՝ կարծես,
 Երբ դեռ պատանեակ, կանխել զարշալոյս
 Վազէի լերանց ի ծայր գաղտնապէս:

Թարմ են տակաւին և դալարանան
 Վարսերն անտառին ինձ հետ բողբոջած.
 Բայց յիս՝ որ դարձեր եմ այժմ ուրուական,
 Անունէս ի զտտ այլ ոչ ինչ մընաց:

Ի հինգամեկէ սուրամ հինգամեակ.
 Հեռի թօթափած իւրմէ իմ հոգին
 Ըզբեռն հին կաւոյն, առ իւր նըպատակ
 Կը ձըկտի վառուած տենչով կաթոգին:

Եթէ ազատուած՝ լուծած իւր կապեր՝
Նա վեր թըռչի, ոչ, պիտի չընեմ կոծ
Ես մարմնոյս վերայ, զոր գըծոխըմբեր
Չարատանջ ամաց մաշեցոյց խարտոց:

Ամէն արարած բաղձայ սաստկաբար
Առաւելագոյն կատարեալ կենաց.

Եւ պըտոյտներով ոլոր և երկար
Դէպ յիւր միջօրէն կ'ենէ ճեպընթաց.

Բողբոյլն շըրջի կը դառնայ ծաղիկ,
Ծաղիկն այլ պըտուղ. բըզզալով դուրս գայ
Բոյսի խոռոչէն միջատըն փոքրիկ,
Ում հագոյց ապրիլ ծիածան թաւշեայ:

Այնպէս չէր երբեմն, ինչպէս դուն այսօր,
Ո՛վ արեւ, լուսովդ՝ այս կլորակ զանգուած
Կը ցուցնես քոյին վրանէդ հեռաւոր՝
Ցամաք ու ծովով եղած անթափանց.

Այլ հրաբրդխերով և լոյծ ծըծըմբաւ
Ու հրահալներով շանթացած իսպառ,
Կ'ենէր բարձրանայր՝ իբր հըրդեհած նաւ՝
Դէպ ի դառիվեր. երկնից ճանապարհ:

Գոյացան կըճեր ու պտերը բազմազգի.
Եւ հետըզհետէ հրէշներ անկենդան
Գործեցին ըզնոյն մարդկային ազգի
Մի շատ ապահով անխախտ բնակարան:

Կը քանդէ բնութիւն միշտ գործերն իրեն,
Չըկանգնելով զայլս անոնց փոխանակ.
Եւ հիմնովին՝ հին աւերակներէն
Կը շըրջէ զաշխարհ ևս ի լաւ վիճակ:

Ընկնիմ ես պիտի, բայց սակայն հետ ինձ
Մի հանդերձելոյ չըքնաղ բանալիս.

Նըբբամիտ գիտնոց կը թողում զոչինչ.
Ես պիտի գըտնեմ որրան մէջ շիրմիս:

Իմ նախածընողք ձկանց հետ միասին
Չունեցան ծովուն մէջ բընակութիւն.

Եւ ոչ ըստացան պատկեր մարդկային.
Յետ փոկ լինելու յառաջ և ջըրշուն ⁽¹⁾:

Չըմըտայ ես մէջ ուղեաց խելացի՝
Գըրկել զգազաններ իբրեւ զիմ քոյրեր.

Այլ անմեղ տղայոց հետ նըկատեցի
Մի վեհ հայրենիք աստղերէն ի վեր:

Եւ այժմ որանգաց մարդկան համացեղ՝
Տալով ցանկալի ճաշերուն հրաժեշտ,

1. Իմ նախնիք Յ. Խաչկեանի այդ նախնաց հետ (տես ի Հայրենիք՝ տարւոյս մարտի 29ին թիւը) ազգակցական ոչ մի կապ չեն ունեցած: Կերեթի՝ թէ Յ. Խաչկեան սկսեր է ճանաչել իւր հարբը՝ անոնց բնագոմանց իւր մէջ բողբոջելով, մանաւանդ զանկնի մէջ:

Լեռն ի վեր ուղիղ գիմեմ սըրտագեղ
Դէպ յըստակ գաւառս արշալուսոյն հեշտ :

Յառաջագուշակ քաղցրաձայն աւալ՝
Լըսեմ՝ երկնից մէջ կը գանչէ սրավար .
Եւ յարեւելից կ'եննեն ընդ առաջ
Երկնային տեսիլք մըտքիս խանդավառ .

Հեշտագոյն քան այն սիւքն անուշաբոյր ,
Որ իւր կուսական գըգուանօքն անբիծ՝
Կոյումբին ցամաք ճակտին տայր համբոյր ,
Փըշելով յառաջ յետին ուրտից :

Ո՛վ գուք՝ ելիսեան դաշտացն ապագայ՝
Ներքին փայլակներ , ըղձեր անսահման ,
Որոց այս աշխարհ ոչ մի յարգ չըտայ՝
Ծըլիելով միշտ խուսկ դից օրհասական ,
Ծածկըւնցէք յերգ անոք քերթողի .

Եւ մեղմացուցէք սաստիկ վըշտահար
Իւր արենակցաց արտասուքն աղի ,
Որով պիտ' ջեռնու իւր հանգըստեան քար :

Յակոբ Զանկյա

ԴԵՌԱՆՍՍԱՆ ԳԵՐԹՈՂԻ

ԱՌ ԿԵԱՆՍ

ՈՂՁՈՅՆ ՀՐԱԺԵՇՏԻ

Դըմբազդ բազմական , քանի՜ մեծայայտ

Մի օր երեցայ

Ի կենաց խընճոյս ,

Եւ մեռնիմ ահա :

Մեռնիմ ահա ես , և շիրմիս վերայ ,

Ուր հասնիմ յուշիկ ,

Ոչ ոք պիտի գայ

Հեղուկ արաստիկ :

Ողջոյն , դաշտք սիրունք . և դուք , ողջ լերուք

Անոյշ դալարիք ,

Անտառաց մի գուք

Հովոցք սընրալիք .

Երկին , զըմբեթարդ խորան մարդկութեան ,

Շըքեղ բընովիւն ,

Ձեզ վերջին անգամ՝

Հասցէ իմն ողջոյն :

Իցիւ սըրբազան ձեր գեղեցկութիւն

Երկար վայելեն

Բարեկամք սիրուն ,

Որք ձայնիս խուլ են .

Մեռնին բազմամեայ , ու՛ողբոց արժանի

Ըլլայ մահերնին ,

Եւ ձեռք մըտերմի

Փակէ աչքերնին :

Գիյրերտ

Թէ՛ Մ. Աճառ. Աստուծոյ ունեւոր

Մ. Ռ. Ժորտաբանի :